

Άντης Κανάκης
(Ποιητής)

Η ποίηση του Ανδρέα Γεωργαλλίδη

[Ανδρέας Γεωργαλλίδης, *Όταν βυθίζεται το πιάνο*, (μτφρ.: στην αγγλική, γαλλική, γερμανική), Κύπρος, Power Publishing 2004 | Άρθρο | Πρώτη δημοσίευση: Περιοδικό *Νέα Εποχή*, τχ. 298 (2008)]

Για τον Ανδρέα Γεωργαλλίδη το «Λακωνίζειν εστίν φιλοσοφείν». Όμως δεν μένει ως εδώ. Φιλοσοφεί λακωνίζοντας. Τα ποιήματα του είναι πάρα πολύ σύντομα με φιλοσοφικές έννοιες. Αυτό που θέλει να μεταδώσει ο ποιητής στους αναγνώστες του δεν βρίσκεται στις έννοιες των λέξεων και των στίχων, αλλά ανάμεσα στις λέξεις και τους στίχους - κάτω από το κείμενο.

Μερικοί κριτικοί της λογοτεχνίας τον αποκάλεσαν ποιητή του 'κενού'. Όμως δεν είναι έτσι τα πράγματα. Διαβάζοντας προσεχτικά και ξαναδιαβάζοντας τα ποιήματά του, θα διαπιστώσουμε ότι ο ποιητής δημιουργεί τις δικές του γέφυρες με τον στίχο του, πάνω από το κενό για να διαβεί ο ίδιος και ο αναγνώστης του. Ο ποιητής με τα ολιγόστιχα ποιήματά του, δίνει το έναυσμα για να συνεχίσει τον προβληματισμό ο αναγνώστης, ψάχνοντας στα δικά του βιώματα και εμπειρίες να βρει αυτό

που θέλει να του μεταδώσει ο ποιητής. Να λύσει το αίνιγμα του ποιητή, που γίνεται και δικό του αίνιγμα – αίνιγμα της ζωής του.

Ο ποιητής μπορεί να σχοινοβατεί στο κενό. Όμως χαράζει τη γραμμή, δημιουργεί τη δική του ιδιόμορφη γέφυρα για να διαβούμε το κενό. Όχι βέβαια με την ασφάλεια μιας πραγματικής γέφυρας που συνηθίσαμε, αλλά με κίνδυνο. Σχοινοβατούμε και εμείς οι αναγνώστες της ποίησης του, για να γνωρίσουμε τον εαυτό μας, την ίδια μας την ύπαρξη. Είναι φανερό, ότι η ποιήσή του φέρει το στίγμα του υπαρξισμού.

Τι είναι ο υπαρξισμός;

Είναι τάση, σχολή στη φιλοσοφία με πρωτεργάτες μια σειρά φιλοσόφους όπως ο Δανός Κίργκερκαρ, ο Γερμανός Καρλ Γιάσπερς, οι Γάλλοι Γαμπριέλ Μαρσέλ, Ζιαν Πωλ Σαρτρ, Αλμπέρ Καμύ και άλλοι. Για τους υπαρξιστές δεν υπάρχει η πραγματικότητα όπως εμείς τη γνωρίζουμε. Δεν αναγνωρίζουν το ντετερμινισμό, τη διαλεκτική εξέλιξη της φύσης και της κοινωνίας, την κοινωνική πραγματικότητα. Η πραγματικότητα για τους υπαρξιστές είναι ο ανθρώπινος βίος μέσα στο κενό – στο σύμπαν. Και ο άνθρωπος βρίσκεται σε διαρκή αγωνία για τη μοίρα της ύπαρξης του. Αυτό διατυπώνει στην ποίησή του ο ποιητής, την αγωνία του για την ανθρώπινη ύπαρξη. Από πού ερχόμαστε; Πού πάμε;

Ίσως ο ποιητής είναι περισσότερο επηρεασμένος από τον ανθρωποκεντρικό υπαρξιστή Γάλλο φιλόσοφο Ζιαν Πωλ Σαρτρ, που πιστεύει στην ανθρώπινη δράση και δημιουργία και ότι η πραγματικότητα είναι η βιογραφία της ανθρώπινης ύπαρξης. Το σύνολο των ανθρώπινων πράξεων.

Έτσι ο Ανδρέας Γεωργαλλίδης είναι ανθρωποκεντρικός ποιητής. Αγαπά τους ανθρώπους και στην ποίηση του αγωνίζεται να εκφράσει τη δική του αλήθεια, τα δικά του βιώματα και εμπειρίες από τη ζωή.

Ο ποιητής αφιερώνει το βιβλίο του *Όταν βυθίζεται το Πιάνο*, «Σ' εκείνα τα φύλλα του φθινοπώρου που ποτέ δεν τα πήρε ο άνεμος...» Τέτοια φύλλα, που να μην τα παίρνει ο άνεμος δεν υπάρχουν. Κάποτε θα τα πάρει. Είναι ζήτημα χρόνου. Και για τον ποιητή είναι ζήτημα χρόνου πόσο θα υπάρχουν. Αν αργήσει να τα πάρει ο άνεμος, θα υπάρχουν περισσότερο χρόνο για να γεμίζουν το κενό και το χρόνο (το χώρο και το χρόνο). Το ζήτημα είναι να κερδίσουμε χρόνο και στη ίδια τη ζωή μας που είναι πολύ σύντομη.

Στο ποίημα του «Φασματικές Τιμές», ο ποιητής λει τα πιο κάτω:

γράφω
για τις φασματικές τιμές των πραγμάτων.
Για τα χρώματα εκείνα
που λόγω ανάμειξης - δεν ξεχωρίζουν
Για τους ήχους εκείνους
που λόγω φύσης - δεν αναγνωρίζονται
Για εκείνο το Απόλυτο το οποίο αποτελεί,
το ίδιο το Φάσμα

Το απόλυτο είναι η γη και ο ουρανός, ο Θεός, το σύμπαν – όλο το φάσμα.
Εμείς είμαστε περαστικοί, όπως όλα τα είδη ζωής στη γη. Οι δεινόσαυροι
κυριάρχησαν στη γη δεκάδες εκατομμύρια χρόνια. Εμείς οι άνθρωποι
υπάρχουμε στη γη, με βάση τα επιστημονικά δεδομένα, όχι περισσότερο
από τρία εκατομμύρια χρόνια. Η συνέχεια της ύπαρξης μας μπορεί να
αγγίξει το απόλυτο;

Σε ένα άλλο του ποίημα ο ποιητής γράφει:

ΕΚΤΟΣ ΠΕΔΙΟΥ ΔΙΑΦΥΓΗΣ

Φοβάσαι το φόβο σου,
αλλά κρατάς
την περιορισμένη σου αναπνοή όρθια,
για να συντηρείς
τη σκιά του φόβου του δικού μου.
Άφοβα δεν μπορείς να φοβηθείς,
γιατί αναπνέεις
αυτό που αναπνέω.

Ο Ανδρέας Γεωργαλλίδης υπογραμμίζει ότι όλοι οι άνθρωποι στη γη
είμαστε ίδιοι. Όλοι νιώθουμε το αίσθημα του φόβου και εξαρτιόμαστε ο
ένας από τον άλλο. Μαζί μπορεί να ξεπεράσουμε το φόβο. Θα ήθελα εδώ
να αναφέρω δύο στίχους σχετικά με αυτό το θέμα, του σημαντικού
Έλληνα ποιητή Μανόλη Αναγνωστάκη «Η αγάπη είναι ο φόβος που μας
ενώνει». Με την αγάπη μπορεί να γεμίσουμε το κενό που μας χωρίζει.

Κι ο ποιητής συνεχίζει να φιλοσοφεί:

Η ΑΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ

Συμφωνούμε με μια πραγματικότητα
την οποία

είτε επιλέγουμε
είτε μας επιβάλλεται.
Τις υπόλοιπες πραγματικότητες
τις οποίες
ούτε επιλέγουμε
ούτε μας επιβάλλονται,
ας έχουμε τουλάχιστο τη διάθεση εκείνη
να τις σεβαστούμε.
Έτσι,
συμφωνούμε
στη συμφωνία της μιας πραγματικότητας - της δικής μας,
αλλά και στη συμφωνία της πραγματικότητας των άλλων.
Φτιάχνουμε,
το πέπλο της γνώσης μας
καθώς επίσης και της άγνοιάς μας.

Το είναι μας είναι πολυσύνθετο και αντιφατικό. Ο καθένας έχει το δικό του είναι. Είναι μια ύπαρξη – μια πραγματικότητα. Πρέπει όμως να σεβόμαστε και τις άλλες υπάρξεις, τις άλλες πραγματικότητες, τις άλλες φυλές, έθνη και λαούς.

Για τη φιλοσοφική θεώρηση του ποιητή, είναι χαρακτηριστικό το ποίημα:

ΟΣΟ ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΜΑΚΡΑΙΝΕΙ

Ποιος φεύγει και ποιος έρχεται
θα το δει και θα το πει ποιος;
Αυτός που φεύγει ή αυτός που έρχεται;
Σημείο αναφοράς τι;
Αυτά που φέρνουν ή αυτά που παίρνουν;
Κι αν αυτά που παίρνουν είναι αυτά που φέρνουν
αλλάζουν σε τι;
Η αλλαγή αλλάζει.
Αυτός που φεύγει έρχεται
κι αυτός που έρχεται φεύγει.
Όσο το βάθος μακραίνει,
οι καμπύλες ράγιες του τρένου
δίνουν μονάχα ευθείες γραμμές.

Ο ποιητής με τη δική του φιλοσοφική σκέψη – σημαδεύει με το πιο πάνω ποίημα, την εναλλαγή στην υπαρξιακή μας πορεία. Ερχόμαστε και φεύγουμε για να ακολουθήσουν κάποιοι άλλοι. Να έρθουν και να φύγουν. Για να υπάρχει συνέχεια της ζωής – της υπαρξιακής πραγματικότητας.

Σε ένα άλλο πολύ μικρό του ποίημα *Χωρίς Αναπνοή*, πολύ εύστοχα ο ποιητής απεικονίζει την ύπαρξη μας στο σύμπαν – στο κενό:

ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΠΝΟΗ

Φυσάει εκεί
όπου ο ήλιος λάμπει περισσότερο.
Επικρατέστεροι άνεμοι
οι αναπνοές μας

Αναπνέουμε σημαίνει υπάρχουμε. Και η ύπαρξη μας είναι η επικρατέστερη στη γη. Η σπουδαιότερη παρουσία στο χώρο και χρόνο της γήινης σφαίρας είμαστε εμείς – οι άνθρωποι.

Η αλήθεια είναι πολύ σχετική για τον ποιητή. Και ο ίδιος μπορεί να μην λειπει την αλήθεια. Όχι γιατί δεν θέλει να την πει, αλλά γιατί για τον καθένα μας η αλήθεια είναι διαφορετική. Κατά τον Ιταλό θεατρικό συγγραφέα Λουίτζι Πιραντέλλο, τα πράγματα είναι έτσι όπως τα νομίζουμε, δεν υπάρχει κοινώς αποδεκτή αλήθεια ούτε απόλυτη αλήθεια. Ο καθένας δημιουργεί την δική του αλήθεια και κινείται στα όρια της.

Ο ποιητής γράφοντας για την αλήθεια στο ποίημα του «Στον έβδομο στίχο γράφω την αλήθεια», λειπει:

Ο (έβδομος) ΣΤΙΧΟΣ

Στον έβδομο στίχο, γράφω την αλήθεια.

Δεύτερος στίχος

Τρίτος στίχος

Τέταρτος στίχος

Πέμπτος στίχος

Έκτος στίχος

Όγδοος στίχος

Έβδομος στίχος δεν υπάρχει. Δεν υπάρχει αλήθεια – κοινή για όλους μας.

Το ερωτικό στοιχείο, την ερωτική θλίψη, ο ποιητής την διατυπώνει με το δικό του φιλοσοφικό τρόπο, αποστασιοποιημένος από τα αισθήματα του, στο ποίημα του «Διάχυση Φωτός» όπου γράφει:

ΔΙΑΧΥΣΗ ΦΩΤΟΣ

Σκόνταψε η αγάπη
και η κίνηση αυτή
τραυμάτισε μιαν ευτυχία.
Θεραπευόμενη ή μη
άλλαξε διεύθυνση και φορά.
Ο μαγνητισμός υποκρίθηκε
και τα λόγια του Δημόκριτου ψευδή.
Γιατί η έλξη δεν συντελέσθηκε;
Τα φορτία υπήρξαν.
Αρνητικό και θετικό.

Φαινομενικά ο ποιητής μπορεί να θεωρηθεί σουρεαλιστής ποιητής. Όμως, άμα μελετήσεις το έργο του διεξοδικά, καταλήγεις ότι η ποιήση του είναι κάτι πέραν του σουρεαλισμού. Οι δημιουργοί του σουρεαλισμού σαν τάσης-Σχολής στην ποίηση καθορίζουν την τάση αυτή ως εξής:

«Άδολος ψυχικός αυτοματισμός που εκφράζει προφορικά ή γραπτά την πραγματική λειτουργία της ψυχής. Η σκέψη υπαγορεύεται χωρίς τον έλεγχο της λογικής και πέρα από κάθε συναισθηματικό ή ηθικό έλεγχο».

Η ποίηση του Ανδρέα Γεωργαλλίδη είναι άδολη έκφραση της ψυχικής του λειτουργίας, όμως με φιλοσοφική σκέψη και ηθικό και λογικό έλεγχο, κάτι που δεν χαρακτηρίζει τους σουρεαλιστές ποιητές που η ποιήση τους κυλάει χωρίς λογική και ηθικό έλεγχο. Όπως η ποίηση των σουρεαλιστών Αντρέ Μπρετόν, Πωλ Ελουάρ, του Εμπειρικού και του Εγγονόπουλου.

Ο ποιητής μπορεί να χαρακτηριστεί νεοσουρεαλιστής-υπαρξιστής ποιητής, με βάση τα στοιχεία της ποίησης του που αναφέραμε πιο πάνω. Προσθέτει το δικό του στίγμα στην κυπριακή και ελλαδική ποιήση με τον τρόπο της ποιητικής του έκφρασης και φιλοσοφικής του θεώρησης. Διαμέσου του εγώ του ο ποιητής εκφράζει τις κοινωνικές αντιθέσεις, τις φιλοσοφικές αντιθέσεις, την πολύπλοκη αντιφατική ψυχοσύνθεση της νέας γενιάς και προσπαθεί να κτίσει γέφυρες επικοινωνίας να πετύχει μέσα στο κενό του ψυχικού μας κόσμου ισορροπία – αρμονία, γαλήνεμα της ψυχής και της συνείδησης.

Θα ήθελα να τελειώσω παραθέτοντας ένα από τα τελευταία του ποιήματα από τη συλλογή *Χρώματα Απέναντι* με τον τίτλο «Ταχυδρόμος δεν είμαι» με το οποίο προσπαθεί να εξηγήσει στους αναγνώστες του τι είναι η ποίηση του.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ

Αποστέλλω λοιπόν
ένα παράθυρο κενού
στη σιωπή της σιωπής.
Ας προσπαθήσει ο παραλήπτης
να αναγνώσει
τούτη τη λευκή σελίδα
και με υπομονή
να μετρήσει
τις τόσες ανύπαρκτες λέξεις της.

Τις ανύπαρκτες λέξεις θα πρέπει να τις βρει ο αναγνώστης. Να προβληματιστεί και να καταλήξει σε κάποια συμπεράσματα με βάση τα βιώματα του και τη ψυχική του διάθεση. Να συνεχίσει τον στοχασμό και υπαρξιακό προβληματισμό του ποιητή.